ବୁଟୁ ପ୍ରସାଦ କୁମ୍ଭାର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ଷ୍ଟିଲ୍ ଅଥରିଟି ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ମାର୍ଚ୍ଚ 30, 1995

[ଆର୍.ଏମ୍. ସାହାଇ ଏବଂ ଏସ୍.ବି. ମଜମୁଦାର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, 1950: ଅନୁଚ୍ଛେଦ 21 ।

ଜୀବିକା ନିର୍ବାହର ଅଧିକାର - ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ - ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ - ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତି - ପୁନଃ ଥଇଥାନ ଏବଂ ପୁନର୍ବାସ - ବିସ୍ଥାପିତ ପରିବାରର ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି - ପୁନଃ ଥଇଥାନ ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ବ୍ୟୟ - ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣର 35 ବର୍ଷ ପରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ - କେବଳ ବିସ୍ଥାପିତ ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନୁହେଁ ବରଂ ସେମାନଙ୍କ ବଂଶଧରମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଦାବି - ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ବିଚାର ହେଲା ।

ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ 1954 ମସିହାରେ ପ୍ରାୟ 20000 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ପୁନର୍ବାସ ଏବଂ ପୁନଃ ଥଇଥାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତତ୍କାଳୀନ କେନ୍ଦ୍ର ଇସ୍ପାତ ମନ୍ତ୍ରୀ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିସ୍ଥାପିତ ପରିବାର ମଧ୍ୟରୁ ଅତିକମରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାରେ ଚାକିରି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ । ଅଧିଗ୍ରହଣର ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ, ଅର୍ଥାତ୍ 1995 ମସିହାରେ, ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏହି ଅଦାଲତରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାୟର କରି କେବଳ ବିସ୍ଥାପିତ ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନୁହେଁ, ବରଂ ସେମାନଙ୍କ ବଂଶଧରମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାଗିଥିଲେ ଏବଂ ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେବା ପାଇଁ ଏହି ଆଧାରରେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପରିବାରର କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 21 ଅନୁଯାୟୀ ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଉଲ୍ଲଂଘନ କରେ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବ ଆଧାରରେ ଆବେଦନର ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ପ୍ରାଥମିକ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇଥିଲେ ଏବଂ ଏକ ପ୍ରତିଆରୋପ ଶପଥ ପତ୍ର ଦାୟର କରି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଯଦିଓ ଅଧିଗ୍ରହଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାୟ **2900** ପରିବାର ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ, ତଥାପି **4557** ଜଣ ଲୋକଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି; ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମିର କିଛି ଅଂଶ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପୁନର୍ବାସ ପାଇଁ ସମର୍ପଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହି ପୁନର୍ବାସ କଲୋନୀଗୁଡ଼ିକରେ ମୌଳିକ ବିକାଶ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ

ବିପୁଳ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଛି । ଏହି ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ବିବାଦିତ କରିନଥିଲେ, ଯଦିଓ ସେମାନେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ **21** ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଆଧାରରେ ସେମାନଙ୍କର ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ: **1.** ଭୁଲ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଏବଂ ଏପରି ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବ ପରେ ଏକ ଆବେଦନ ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ପିଢ଼ିର ବ୍ୟବଧାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ, ଅସାଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ମନା କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ତଥାପି, ସମସ୍ୟାର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ବିଚାର କରି, ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇ ନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗଦେବାରେ ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା କିଛି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆଚରଣ କାରଣରୁ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବା ସମୀଚୀନ ମନେ ହୋଇନଥିଲା । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଦ୍ୱାରା କେବଳ **2901** ପରିବାର ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଉତ୍ତରଦାତା କମ୍ପାନୀ **4557** ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା ବୋଲି ପ୍ରତିଆରୋପ ଶପଥ ପତ୍ରରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗର କୌଣସି ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସନ୍ଦେହ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିସ୍ଥାପିତ ପରିବାରର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ବିସ୍ଥାପିତମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଜନାର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା ।

2. ଆବେଦନକାରୀ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଆଇନରେ ସ୍ଥାପିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁସରଣ ନକରି ସେମାନଙ୍କ ଜମିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇନଥିଲେ । ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ **21**ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନକୁ ନେଇ ଉଠାଯାଇଥିବା ଆପତ୍ତି କରିବାର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟଥା, କୌଣସି ନାଗରିକଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହରୁ ବଞ୍ଚିତ ନ କରିବା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ରାଷ୍ଟ୍ରର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଯୋଗୁଁ ବିସ୍ଥାପିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ବିସ୍ତାରିତ ନୁହେଁ । ଯଦିଓ ସରକାର କିମ୍ବା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କୌଣସି ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିନଥାନ୍ତେ, ତଥାପି ଏହା କୌଣସି ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇନଥାନ୍ତା, ତଥାପି ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କାରଖାନାରେ ଅତି କମରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଇ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ । ତେଣୁ, ସରକାରଙ୍କ ଏଭଳି ପଦକ୍ଷେପ କିପରି ଅନୁଚ୍ଛେଦ **21**ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଛି, ତାହା ବୁଝିବାରେ ବିଫଳ ହେଉଛି । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦାବି ଯେ ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ନଦିଆଯାଏ କିମ୍ବା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ିକୁ ଏକ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦାବି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାନଯାଏ,

ତେବେ ଏହା ମନମୁଖୀ କିମ୍ବା ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ବିପରୀତ ହେବ, ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 21କୁ ଏହାର ପରିସରକୁ ବିଚାର ନକରି ବିସ୍ତାର କରୁଛି । ପ୍ରକୃତରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ କଥା । ଏଭଳି ଦାବିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14ର ବିରୋଧୀ ହେବ ।

ଓଲଗା ଟେଲିସ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ବମ୍ବେ ମ୍ୟୁନିସିପାଲ କର୍ପୋରେସନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, **[1985] 3 ଏସ୍.ସି.ସି. 545, ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ।**

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ (ଦେୱାନୀ) ସଂଖ୍ୟା 167/1992 ।

(ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ)

ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଶାନ୍ତ ଭୂଷଣ ।

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2 ପାଇଁ ଦୀପଙ୍କର ପି. ଗୁପ୍ତା, ସଲିସିଟର ଜେନେରାଲ, ଏସ.କେ. ମେହେଟ୍ଟା, ଜି.ଏମ. ମିଶ୍ର ଏବଂ ଧ୍ରୁବ ମେହେଟ୍ଟା ।

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3 ଏବଂ 4 ପାଇଁ ସୁଶ୍ରୀ କୀର୍ତ୍ତି ମିଶ୍ର ।

ଭାରତ ସଂଘ ପାଇଁ ଏନ୍.ଏନ୍. ଗୋସ୍ୱାମୀ, ୱାଇ.ପି. ମହାଜନ ଏବଂ ଏ.କେ. ଶର୍ମା ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଆର୍.ଏମ୍. ସାହାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ରାଉରକେଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ବାସିନ୍ଦା ଥିବା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର ହୋଇଥିବା ଏହି ଆବେଦନରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଛି, ତାହା ହେଉଛି ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ସମସ୍ତ ପୂର୍ବତନ ବାସିନ୍ଦା ଏବଂ ଏପରିକି ସେମାନଙ୍କ ବଂଶଧରମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାକୁ ବାଧ ଥିଲେ କି, ଏବଂ ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସେମାନେ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟମାନେ ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେତୁ ବିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା କାରଣରୁ, ଯଦିଓ ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେବାକୁ ବାଧ ଥିଲେ କି ।

ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ, ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାର ପରିକଳ୍ପନା 1954 ମସିହାରେ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାକୁ ରାଉରକେଲା ଠାରେ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା, ଯାହା ସେହି ସମୟରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗ୍ରାମକୁ ନେଇ ଗଠିତ ଥିଲା ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାୟ 20000 ଏକର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । କ୍ଷତିପୂରଣ

ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ ଆରମ୍ଭ ହେବା ସମୟରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବତଃ ବିରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା, ତେଣୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବିବୃତି ଜାରି କରିଥିଲେ ଯେ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଚାଷର ବିକଳ୍ପ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାରେ ଚାକିରି ଦିଆଯିବ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ, ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ନିର୍ମାଣ ହେବା ପରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ବାହାରୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଗରିବ ବିସ୍ଥାପିତ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିବାରୁ ବିସ୍ଥାପିତଙ୍କ ଆଶା ଧୂଳିସାତ ହୋଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଦାବି କରିଛନ୍ତି ଯେ 1959 ରେ ଯେତେବେଳେ ଭାରତର ତତ୍କାଳୀନ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାର ପ୍ରଥମ ବ୍ଲାଷ୍ଟ ଫର୍ନେସ୍ ଉଦଘାଟନ କରିବାକୁ ରାଉରକେଲା ଗସ୍ତ କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ରାଉରକେଲା ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତି କଲ୍ୟାଣ କମିଟି ତାଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରି ଏକ ନିବେଦନ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ବୁଝାଇଥିଲେ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପ ସ୍ଥାନ କେବଳ ଏକ ମିଥ୍ୟା ଥିଲା କାରଣ ସେମାନେ ପୁନର୍ବାସ କଲୋନୀଠାରୁ ପ୍ରାୟ 20 ମାଇଲ୍ ଦୂରରେ ଥିଲେ ଏବଂ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଯାତାୟାତ ଏବଂ କୌଣସି କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏକମାତ୍ର ବିକଳ୍ପ ଥିଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାରେ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଲାଭଦାୟକ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବା । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଯେ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଆଲୋଚନା ପରେ 1981 ମସିହାରେ ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ଏବଂ ଝିରପାଣି ପୁନର୍ବାସ କଲୋନୀ ନାମକ ଏକ ପୁନର୍ବାସ କଲୋନୀର ବିସ୍ଥାପିତ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ରାଜିନାମା ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ସହମତି ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ଯେ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଟି.ଏନ୍. ସିଂ ଫର୍ମୁଲା ଅଧୀନରେ ଶୀଘ୍ର ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯିବ, ତଥାପି ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ, ଯେଉଁମାନେ ସମସ୍ତେ ଝିରପାଣି ପୁନର୍ବାସ କଲୋନୀର ଥିଲେ, କୌଣସି ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ 29 ନଭେମ୍ବର 1988 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବୈଠକରେ ମଧ ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ଭାବନା ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ପ୍ରାୟ 1500 ସଂଖ୍ୟକ ଅନ୍ୟ ବେକାର ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ, ଯାହାର ତାଲିକା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ସଂଲଗ୍ନକ 'A' ଭାବରେ ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇଛି, କୌଣସି ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ନାହିଁ । ଷ୍ଟିଲ୍ ଅଥରିଟି ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡର ରାଉରକେଲା ଷ୍ଟିଲ୍ ପ୍ଲାଣ୍ଟର (ସଂକ୍ଷେପରେ 'SAIL') ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ କାର୍ମିକ ପରିଚାଳକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର ହୋଇଥିବା ପ୍ରତିଆରୋପ ସତ୍ୟପାଠରେ ଏହି ଅଭିଯୋଗକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ 25 ଅଗଷ୍ଟ 1981 ତାରିଖର କାର୍ଯ୍ୟ ବିବରଣୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଛି କାରଣ ଯଦିଓ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଦ୍ୱାରା ମାତ୍ର 2900 ପରିବାର ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ ତଥାପି କମ୍ପାନୀ 4557 ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଇଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି ଯେ 25 ଅଗଷ୍ଟ 1981 ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବୈଠକର ବିବରଣୀ ଅନୁଯାୟୀ ଝିରପାଣି ପୁନର୍ବାସ କଲୋନୀ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କୁ ଆବଣ୍ଟନ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ 171.50

ଏକର ଜମି ସମର୍ପଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏପରିକି ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ଆବେଦନ 1952 ରେ ଦାୟର କରାଯାଇଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧିଗ୍ରହଣର 30 ରୁ 35 ବର୍ଷ ପରେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦ୍ୱିତୀୟ ଏବଂ ତୃତୀୟ ପିଢ଼ି ମଧ୍ୟ ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ଆଧାରରେ ନିଯୁକ୍ତି ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଯାହା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 ଏବଂ 16 ର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଅଟେ । ଶପଥ ପତ୍ରରେ ଆହୁରି କୁହାଯାଇଛି ଯେ କମ୍ପାନୀ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧା ଯେପରିକି ରାସ୍ତା, ଜଳ ଯୋଗାଣ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା, ଶିକ୍ଷା ସୁବିଧା, ବିଦ୍ୟାଳୟ ଇତ୍ୟାଦି ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ପରିବାରଗୁଡ଼ିକର ପୁନର୍ବାସ/ପୁନଃ ଥଇଥାନରେ ହୋଇଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚର 50 ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶୀଦାର କରିଛି । ସମସ୍ତ ବିସ୍ଥାପିତଙ୍କୁ ପ୍ରତି ପରିବାର ପାଇଁ 200-400 ଟଙ୍କା ଗୃହ ସବସିଡି ଏବଂ ପ୍ରତି ଏକର ଜମି ପାଇଁ 200 ଟଙ୍କା ପୁନରୁଦ୍ଧାର ସବସିଡି ଅତିରିକ୍ତ ରାଶି ଦିଆଯାଇଥିଲା । କମ୍ପାନୀ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଛି ଯେ ଏହା ପୁନର୍ବାସ କଲୋନୀ ସମେତ ପରିଧୀୟ ଅଞ୍ଚଳକୁ ମୌଳିକ ବିକାଶ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରିଛି ଏବଂ ବିପୁଳ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଛି । ଏହା ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ସମସ୍ତ ଚାପ କାରଣରୁ କମ୍ପାନୀକୁ 19500 ଆବଶ୍ୟକତା ତୁଳନାରେ 22538 ଜଣଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଯାହା ଟି.ଏନ୍. ସିଂ ଫର୍ମୁଲା ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ତାହା 25 ଜୁଲାଇ 1973 ତାରିଖର ଚିଠିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବ ଯାହା ନିମ୍ନରେ ଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇଛି:

> "ଉଲ୍ଲିଖିତ ଚିଠିର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମୁଁ କହିବାକୁ ଚାହେଁ ଯେ ଏଚ.ଏସ.ଏଲ. ରାଉରକେଲାରେ ରାଉରକେଲାର ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯୋଜନା ନାହିଁ । ତେବେ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ତତ୍କାଳୀନ ଇସ୍ପାତ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଟି. ଏନ୍. ସିଂହ ଆଲୋଚନା ସମୟରେ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିସ୍ଥାପିତ ପରିବାର ମଧ୍ୟରୁ ଅତିକମରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ରାଉରକେଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାରେ ଚାକିରି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇପାରିବ । ତଦନୁସାରେ ରାଉରକେଲା ଭୂମି ସଂଗଠନ, ରାଉରକେଲା ଘଟଣାସ୍ଥଳର ତଦନ୍ତ ପରେ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାରିବାରିକ ଇତିହାସ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି । ଏଚ.ଏସ.ଏଲ. ରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ମାମଲା ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ନିଯୋଜନ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ତଥା ଏଚ.ଏସ.ଏଲ. କୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ତାଲିକା ଉପଲବ୍ଧ କରାଯାଇଛି ।"

ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ କୌଣସି ଯୋଜନା ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରେସ ବିବୃତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ତତ୍କାଳୀନ କେନ୍ଦ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଏହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିଥିଲେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର ଅତି କମରେ ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ କାରଖାନାରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ଉଚିତ୍ । ଏପରି ଆଶ୍ୱାସନା କିମ୍ବା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଇନଗତ ଏବଂ ସାମ୍ବିଧାନିକ ହେଉ କିମ୍ବା ନ ହେଉ,

କିନ୍ତୁ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଏବଂ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବୃହତ୍ତର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଥିଲା । ପ୍ରତିଆରୋପ ଶପଥ ପତ୍ର ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପରି ଏହାର ଅନୁପାଳନ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ବିବାଦୀୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଆବେଦନକାରୀମାନେ ସଠିକ୍ ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରି କିମ୍ବା ପ୍ରତି ସତ୍ୟପାଠରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସତ୍ୟପାଠ ଭୁଲ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ତଥ୍ୟ ରେକର୍ଡରେ ଆଣି ସଫଳତାର ସହିତ ଖଣ୍ଡନ କରିପାରି ନ ଥିବା ବାସ୍ତବିକ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ ଅଧିଗ୍ରହଣର ପ୍ରଭାବ କେବଳ ପରିବାରର ମୁଖ୍ୟ କିମ୍ବା ଯେଉଁ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ନାମରେ ଜମି ରାଜସ୍ୱ ନଥିରେ ଲେଖାଯାଇଥିଲା ସେମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ନ ଥିଲା ବରଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ କ୍ଷତି ସହିବାକୁ ପଡିଥିଲା କାରଣ ସେ ଅଧିଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିବା ତାରିଖରେ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ମଧ୍ୟ ଜମିରୁ ଲାଭ ପାଇବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ, ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପରିବାରର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 21 ଅନୁଯାୟୀ ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଥିଲା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ରାଜ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ ଥିଲା ଯେ ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ପ୍ଲାଣ୍ଟରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯିବ କିମ୍ବା ବିକଳ୍ପ ଭାବରେ ଯେତେବେଳେ ଖାଲି ସ୍ଥାନ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଭିତ୍ତିରେ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ୍ । ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ଟି.ଏନ୍. ସିଂହ ଫର୍ମୁଲା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିସ୍ଥାପିତ ପରିବାରର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ପରିବାରର ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ଥିଲେ କିମ୍ବା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ହୋଇଥିବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜୀବନଯାପନର ମୌଳିକ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ ଯେପରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ *ଓଲଗା ଟେଲିସ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନାମ ବମ୍ବେ ମ୍ୟୁନିସିପାଲ୍ କର୍ପୋରେସନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ*, [1985] 3 ଏସ.ସି.ସି. 545 ରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲେ । ସେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ଅଧିଗ୍ରହିତ ଜମି ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ଏକ ଦୁର୍ବଳ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଏବଂ ଯେକୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବିସ୍ଥାପିତମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିବାରୁ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା SAIL କୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯିବ ବୋଲି ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥିବାରୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯିବ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅଧୀନରେ ରଖାଯାଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବଚନ ବିବନ୍ଧନ ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ପଛକୁ ହଟିଯିବା ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅଧିକ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି କିମ୍ବା ମନ୍ଦିରା ବନ୍ଧର ବିସ୍ଥାପିତ ଲୋକଙ୍କୁ ସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ପଡିବ ବୋଲି ଦାବି କରିବାରୁ ବାରଣ କରାଯାଇଛି । ଏହା ମଧ୍ୟ ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ସ୍ଥାପନ ଫଳରେ ବେକାର ହୋଇଥିବା ଯୋଗ୍ୟ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ କେବଳ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ପରିବାରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଦସ୍ୟମାନେ ନୁହେଁ, ଏପରିକି ସେହି ପିଲାମାନେ ଯେଉଁମାନେ ସେତେବେଳେ ନାବାଳକ ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି କିମ୍ବା ସେମାନେ ବଂଶଧର ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ପିଢ଼ି

ହୋଇପାରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବିକା ସାଧନରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯିବାର ସମାନ ନୀତି ଉପରେ ହକଦାର, ଯାହା ସେମାନେ ବୟସ୍କ ହେବା ପରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇବା ପାଇଁ କିମ୍ବା ଅତି କମରେ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦିଆଯିବା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିଥାନ୍ତା ।

ଯାହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ ତାହା ହେଉଛି ଜମି 1953-54 ରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 1959 ରେ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ତଥାପି ଏହି ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ, ଆମକୁ ଅବଗତ କରାଯାଇଛି, ପୂର୍ବରୁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ସହିତ ଚାକିରିରେ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଆବେଦନର ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟତା ପ୍ରତି ପ୍ରାଥମିକ ଆପତ୍ତି ଭାବରେ ବିଦ୍ୱାନ ସଲିସିଟର ଜେନେରାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିଲା, ସେମାନେ 1992 ମସିହାରେ ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । ଭୁଲ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଏକ ଆବେଦନ ଏବଂ ଏପରି ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବ ପରେ ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ପିଢ଼ିର ବ୍ୟବଧାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ, ଏହା ଅସାଧାରଣ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ମନା କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ତେବେ, ସମସ୍ୟାର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ 1988 ମସିହାରେ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ସମ୍ପର୍କରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇ ନଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗଦେବାରେ ବିଳମ୍ବ କିମ୍ବା କିଛି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆଚରଣ କାରଣରୁ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବା ସମୀଚିତ ମନେ ହେଉନଥିଲା । କେବଳ 2901 ପରିବାର ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଉତ୍ତରଦାତା କମ୍ପାନୀ 4557 ବିସ୍ଥାପିତଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ବୋଲି ପ୍ରତିଆରୋପ ଶପଥ ପତ୍ରରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସତ୍ୟପାଠର କୌଣସି ସନ୍ତୋଷଜନକ ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ତାଲିକା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇଛି, ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରର କୌଣସି ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ଷ୍ଟିଲ୍ ପ୍ଲାଣ୍ଟ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିଲା କି ନାହିଁ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନାହିଁ । ତେଣୁ, ସନ୍ଦେହ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିସ୍ଥାପିତ ପରିବାରର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ତାଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ତେଣୁ, ବିସ୍ଥାପିତମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାପିତ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଜନାର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଥିଲା ।

ଅନୁଚ୍ଛେଦ 21 ଉପରେ ଆଧାରିତ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଆପତ୍ତିର କୌଣସି ସାର ଥିବା ପରି ମନେ ହେଉନାହିଁ । *ଓଲଗା ଟେଲିସ୍* (ଉପରୋକ୍ତ) ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଜୀବନ ଅଧିକାରର ଧାରଣା ବ୍ୟାପକ ଏବଂ ସୁଦୂର ପ୍ରସାରୀ ଏବଂ ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅନୁସରଣ ନକରି ଜୀବିକା ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ଜଣେ ନାଗରିକଙ୍କ ପାଇଁ ମୌଳିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଥିଲା । ଏହା କହିବା ଅନାବଶ୍ୟକ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ

ଆଇନରେ ସ୍ଥାପିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁସରଣ ନକରି ସେମାନଙ୍କ ଜମିଠାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇନଥିଲେ । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କ ଜମି ନିଆଯାଇଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 21ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନକୁ ନେଇ ଉଠାଯାଇଥିବା ଆପତ୍ତିର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟଥା, କୌଣସି ନାଗରିକ ଯେପରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହରୁ ବଞ୍ଚିତ ନହୁଅନ୍ତି, ତାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ରାଜ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ, ଏହା ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କାରଣରୁ ବିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ନୁହେଁ । ଦେଶର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ରାଉରକେଲା ପ୍ଲାଣ୍ଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଏକ ସମ୍ମାନଜନକ ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ । ଏହା ସାର୍ବଜନୀନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ସରକାର ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଯଦି ବି ସରକାର କିମ୍ବା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କୌଣସି ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିନଥାନ୍ତେ, ତଥାପି ଏହା କୌଣସି ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ହୋଇନଥାନ୍ତା, ତଥାପି ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଉଭୟ କେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କାରଖାନାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର ଅତି କମରେ ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଇ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ । ସରକାରଙ୍କ ଏଭଳି ପଦକ୍ଷେପ କିପରି ଅନୁଚ୍ଛେଦ 21ର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରୁଛି, ତାହା ଆମେ ବୁଝିପାରୁନାହୁଁ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦାବି ଯେ ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୟସ୍କ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ନଦିଆଯାଏ କିମ୍ବା ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢ଼ିକୁ ଏକ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦାବି ସୁନିଶ୍ଚିତ କରାନଯାଏ, ତେବେ ଏହା ମନମୁଖୀ କିମ୍ବା ସାମ୍ବିଧାନିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ବିପରୀତ ହେବ, ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 21କୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ପରି ଏହାର ପରିସର ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରକୁ ବିଚାର ନକରି ବିସ୍ତାର କରୁଛି । ପ୍ରକୃତରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଏହା ଠିକ୍ ଏହାର ବିପରୀତ ଅଟେ । ଏଭଳି ଦାବି ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14ର ବିରୋଧୀ ହେବ ।

ବିଦ୍ୱାନ ସଲିସିଟର୍ ଜେନେରାଲ୍ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଯଦିଓ ଅଧିକ କର୍ମଚାରୀ ଥିବାରୁ ସରକାରୀ ଶିଳ୍ପ ଉଦ୍ୟୋଗ ଉପରେ ଅତ୍ୟଧିକ ଚାପ ପଡୁଛି ଏବଂ ଯଦିଓ ଭାରତ ସରକାର ଭବିଷ୍ୟତରେ କାହାକୁ ନିଯୁକ୍ତି ନ ଦେବା ପାଇଁ 1986 ମସିହା ପୂର୍ବରୁ ଏକ ନୀତିଗତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଥିଲେ, ତଥାପି ଯାଞ୍ଚ ପରେ ଉତ୍ତରଦାତା-ଷ୍ଟିଲ୍ ପ୍ଲାଣ୍ଟ 247 ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଛି । ସେମାନେ ଏହାକୁ ପାଳନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛନ୍ତି । ସେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ଏକ ନଦୀବନ୍ଧ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ବିସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାପିତ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ତେଣୁ ଏକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ଯେଉଁଥିରେ ମନ୍ଦିରା ନଦୀବନ୍ଧ ଯୋଗୁଁ 80% ବିସ୍ଥାପିତ ଏବଂ 247 ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ 20% ଲୋକଙ୍କୁ 1993 ମସିହାରୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଉଛି । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ 247 ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ 50 ଜଣଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇସାରିଛି । ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ 20% ଲୋକଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାରେ ଅଧିକ ସମୟ ଲାଗିପାରେ ଏବଂ ବୟସ ସୀମା 35 ବର୍ଷ ହୋଇଥିବାରୁ SAIL ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା 20% ରୁ 40% କୁ ବୃଦ୍ଧି କରି ସେମାନଙ୍କୁ ନିଆଯିବାକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ ।

ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଏହି ଆବେଦନ ବିଫଳ ହୋଇଛି ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା 247 ଜଣଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ କରାଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଖାରଜ ହୋଇଛି । ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଟି.ଏନ୍.ଏ. ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।